

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Průchy a soudců Mgr. Ondřeje Mrákoty a JUDr. Tomáše Langáška v právní věci žalobců: **a) R. F.**, **b) A. F. F.**, oba zastoupeni advokátkou Mgr. Marií Broučkovou, se sídlem Mrkvičkova 1355, Praha 6, proti žalované: **Generální inspekce bezpečnostních sborů**, se sídlem Skokanská 2311/3, Praha 6, proti rozhodnutí žalované ze dne 8. 12. 2017, č. j. GI 140-4/ČJ-2017-840113-IF, v řízení o kasační stížnosti žalobce a) proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 25. 4. 2018, č. j. 9 A 72/2018 – 30,

takto:

I. Žalobci **se přiznává** osvobození od soudního poplatku za kasační stížnost v plném rozsahu.

II. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 25. 4. 2018, č. j. 9 A 72/2018 – 30, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

[1] Nejvyšší správní soud obdržel ve shora označené věci kasační stížnost žalobce a) proti usnesení Městského soudu v Praze (dále „městský soud“) ze dne 25. 4. 2018, č. j. 9 A 72/2018 – 30, (dále „napadené usnesení“). Napadeným usnesením městský soud zastavil řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 8. 2. 2018, č. j. GI 140-4/ČJ-2017-840113-IF, (dále „napadené rozhodnutí“) z důvodu, že žalobci ve stanovené lhůtě nezaplatili poplatek v plné výši (došla platba jen ve výši 3.000 Kč).

[2] Proti napadenému usnesení podal žalobce a) (dále jen „stěžovatel“) včasnou kasační stížnost. Nejvyšší správní soud stěžovatele usnesením ze dne 10. 5. 2018, č. j. 6 As 161/2018

- 6, vyzval k zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ve výši 5.000 Kč. Stěžovatel ve lhůtě pro zaplacení požádal o osvobození od soudního poplatku.

[3] Stěžovatel uvedl, že on i jeho manželka jsou nemajetní a jsou evidováni jako nezaměstnaní na úřadu práce. Na jejich nejnutnější výdaje přispívají nejbližší příbuzní. Mezi stěžovatelem a advokátkou byla uzavřena dohoda, na základě které bude této zástupkyni náležet odměna za poskytnuté právní služby pouze v případě úspěchu žaloby a to ve výši přísudku přiznaného soudem. V případě neúspěchu žaloby bude právní služba stěžovateli poskytnuta bezplatně. Dále uvedl, že původně podal žalobu se svojí manželkou, poté co soud žádal úhradu soudního poplatku od obou účastníků zvlášť, se rozhodli, že určený poplatek uhradí pouze jeden z nich. Dotazem u soudní kanceláře jim bylo řečeno, že pokud poplatek jeden z účastníků neuhradí, bude v jeho případě řízení zastaveno a bude vedeno jen z pozice toho účastníka, který poplatek uhradil. Rodina stěžovatele se momentálně ocitla ve složité sociální a finanční situaci.

[4] Stěžovatel předložil vyplněný tiskopis „*Potvrzení o osobních majetkových a výdělkových poměrech*“, v němž uvedl, že je finančně závislý na synovi M. F., není zaměstnán z důvodu nezaměstnanosti v regionu, je evidován na úřadu práce, nemá žádné příjmy a nepobírá dávky hmotného a sociálního zabezpečení. Nemá žádný movitý nebo nemovitý majetek vyšší hodnoty. Jeho manželka je bez zaměstnání a nemá žádné příjmy. Stěžovatel k žádosti doložil potvrzení o době vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání, dle které je stěžovatel v této evidenci veden od 21. 8. 2017 a jeho manželka od 26. 3. 2018.

[5] Podle ustanovení § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly.

[6] Smyslem právní úpravy individuálního osvobození od soudních poplatků je ochrana nemajetných účastníků řízení tak, aby jim nebylo v opodstatněných případech upíráno právo na přístup k soudu. Při rozhodování o osvobození od soudních poplatků soud přihlíží k celkovým majetkovým poměrům žadatele, k výši soudního poplatku, k nákladům, které si pravděpodobně vyžádá dokazování, k povaze uplatněného nároku a k dalším obdobným okolnostem. (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 2. 2006, č. j. 4 Ans 3/2005 – 148, všechna citovaná judikatura dostupná na www.nssoud.cz).

[7] Nejvyšší správní soud v posuzované situaci s ohledem na skutečnosti tvrzené stěžovatelem v prohlášení o jeho majetkových poměrech a s ohledem na předmět sporu dospěl k závěru, že povinnost zaplatit soudní poplatek za kasační stížnost ve výši 5.000 Kč byla s to stěžovatele omezit v přístupu k soudní ochraně a rozhodl tak, že stěžovateli přiznal osvobození od soudního poplatku za kasační stížnost v plném rozsahu.

[8] Stěžovatel v kasační stížnosti zrekapituloval, že žalobou se on a A. F. F. domáhali zrušení napadeného rozhodnutí a vydání nařízení, jimž by bylo žalované uloženo poskytnout žalobcům jimi požadované informace. Výzvou ze dne 26. 3. 2018, č. j. 9 A 721/2018 - 26, doručenou dne 28. 3. 2018 právní zástupkyni stěžovatele a A. F. F., vyzval městský soud k zaplacení soudního poplatku 3.000 Kč za každého ze žalobců, celkem 6.000 Kč. Soudní poplatek ve výši 3.000 Kč zaplatil pouze stěžovatel, a to příkazem k úhradě ze dne 5. 4. 2018, ve kterém je ve zprávě pro příjemce uvedeno: „*úhrada soudního poplatku za R. F.*". Stěžovatel tedy soudní poplatek zaplatil, přesto městský soud řízení zastavil pro nezaplacení soudního poplatku i ve vztahu ke stěžovateli, nikoli jen ve vztahu k A. F. F., která soudní poplatek nezaplatila. Stěžovatel je toho názoru, že zastavení řízení ve vztahu k jeho osobě je nezákonné. Výzva k zaplacení soudního poplatku sice odkazuje na § 33 odst. 8 zák. č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ s. ř. s.“) podle kterého podá-li více osob společný návrh, jedná v řízení každý sám za sebe a s účinky jen pro svou osobu, tomu ale neodpovídá napadené usnesení, jimž bylo řízení zastaveno vůči oběma žalobcům. Stěžovatel odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 8. 2011, č. j. l As 74/2011 - 251, a navrhuje napadené usnesení zrušit a věc vrátit městskému soudu k dalšímu řízení.

[9] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti zopakovala odůvodnění napadeného rozhodnutí a doplnila, že ze strany žalobců nebyly splněny podmínky účelu vyžádání informace k přispění k diskuzi o věcech veřejného zájmu a žalobci neplní úkoly či poslání dozoru veřejnosti. Žalovaná navrhla kasační stížnost zamítnout.

[10] Vzhledem k tomu, že stěžovatel byl v řízení o kasační stížnosti zastoupen, kasační stížnost je podána osobou oprávněnou, a je proti označenému usnesení přípustná za podmínek ustanovení § 102 a § 104 s. ř. s, Nejvyšší správní soud přistoupil k jejímu meritornímu posouzení.

[11] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení městského soudu v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. a vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti, dospěl k závěru, že kasační stížnost **je důvodná**.

[12] V případech, kdy je řízení městským/krajským soudem zastaveno, lze v kasační stížnosti účinně namítat pouze důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., tedy nezákonnost rozhodnutí o zastavení řízení. Úkolem Nejvyššího správního soudu v tomto řízení je proto toliko posoudit, zda byly splněny podmínky pro to, aby městský soud řízení o žalobě žalobce a) (stěžovatele) zastavil.

[13] Lhůta určená soudem k zaplacení soudního poplatku podle § 9 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění účinném od 30. 9. 2017, je propadná (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 12. 2017, č. j. 3 As 321/2017 - 19). Nejvyšší správní soud ze soudního spisu ověřil, že výzvou ze dne 26. 3. 2018, č. j. 9 A 72/2018 - 26, městský soud vyzval žalobce, aby ve lhůtě 15 dnů od doručení této výzvy zaplatili soudní poplatek, který činí 3.000 Kč za každého žalobce, celkem 6.000 Kč. Městský soud ve výzvě určil jeden variabilní symbol. Výzva byla zástupkyni žalobců doručena dne 28. 3. 2018. Ve

spisu se dále nachází záznam o složení (č. l. 27) ze dne 6. 4. 2018 o došlé částce 3.000 Kč s poznámkou *AV: úhrada soudního poplatku za R. F.*

[14] Dle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 8. 2011, č. j. 1 As 74/2011 - 251, účastníci, kteří učinili společný návrh (§ 33 odst. 8 s. ř. s.), netvoří tzv. nerozlučné společenství účastníků ve smyslu § 91 odst. 2 zákona č. 99/1963, občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. Každý z nich vystupuje v řízení jako samostatný účastník, a proto je každý z nich zvlášť povinen zaplatit soudní poplatek. Oba žalobci tak měli povinnost každý jednotlivě zaplatit soudní poplatek za podání žaloby, o čemž byli ve výzvě k zaplacení poučeni.

[15] Nejvyšší správní soud při posuzování zaplacení soudního poplatku zastává právní názor, podle něhož v případě pochybností o tom, zda byl skutečně řádně zaplacen soudní poplatek, či nikoliv, je potřeba spíše upřednostnit řešení směřující k meritornímu rozhodování soudů před procesním ukončováním řízení, jelikož v tomto druhém případě reálně hrozí nebezpečí odepření přístupu k soudu (*denegatio iustitiae*) (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 3. 2011, č. j. 2 As 34/2011 – 28, a ze dne 13. 12. 2017, č. j. 2 As 362/2017 - 29).

[16] Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 13. 12. 2017, č. j. 2 As 362/2017 - 29, posuzoval situaci, kdy krajský soud obdržel platbu v částce 3.000 Kč z účtu vedeného na jméno žalobce b) pod variabilním symbolem přiřazeným k projednávané věci a konstatoval: „*Jelikož platba byla připsána z účtu žalobce b), krajský soud dovodil, že poplatek uhradil za své podání. Takový závěr mohl, ale nemusel být správný; jeho validitu bylo třeba dále ověřit. V důsledku přidělení shodného variabilního symbolu pro oba žalobce postrádal tento symbol schopnost jednoznačně identifikovat na účet soudu připsanou částku. Pokud by žalobu podal pouze jeden žalobce, jedinečný variabilní symbol by umožnil platbu spojit nejenom s konkrétní projednávanou věcí, nýbrž i konkrétním poplatníkem. Variabilní symbol shodný pro oba žalobce (...) neumožňoval jednoznačně určit, kterému ze dvou žalobců platba svědčí. Za této specifické situace k jednoznačné identifikaci platby variabilní symbol nepostačoval.*“ Nejvyšší správní soud dospěl v citované věci k závěru, že krajský soud si měl nejprve ověřit, kterému ze žalobců platbu pod variabilním symbolem přičíst. Teprve poté mohl přistoupit k zastavení řízení.

[17] V nyní posuzovaném případě stěžovatel tvrdí, že do zprávy pro příjemce uvedl „*úhrada soudního poplatku za R. F.*“. Toto tvrzení odpovídá záznamu o složení na č. l. 27 soudního spisu. Pokud měl městský soud i tak pochybnosti, za kterého žalobce byla částka 3.000 Kč zaplacena, měl si toto u žalobců ověřit a řízení zastavit pouze ve vztahu k tomu žalobci, který soudní poplatek nezaplatil. Nejvyšší správní soud proto shledal postup městského soudu vadným a napadené usnesení nezákonným.

[18] Vzhledem ke shora uvedenému dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost je důvodná, a proto podle § 110 odst. 1 věty první s. ř. s. napadené usnesení zrušil a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení. O případné náhradě nákladů řízení ve věci kasační stížnosti stěžovatele rozhodne městský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. července 2018

JUDr. Petr Průcha
předseda senátu